

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2539 ที่ผ่านมา และเหตุการณ์ได้รุนแรงมากขึ้นเมื่อถึงต้นปี 2540 เมื่อเจ้าหน้าที่ต่างประเทศลดความเชื่อถือในการชำระหนี้และไม่ต่อสัญญาเงินกู้ รัฐบาลได้พยายามแก้ไขและปกป้องค่าเงินบาท โดยการนำเงินทุนสำรองของประเทศไปทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า แต่สถานการณ์ก็ยังไม่ดีขึ้น รัฐบาลจึงมีมาตรการเปลี่ยนแปลงนโยบายแลกเปลี่ยนเงินตรา จากการผูกติดตราเงินที่มีดอลลาร์เป็นหลัก เป็นการประกาศให้เงินบาทลอยตัวในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 สถานการณ์กลับยิ่งรุนแรงขึ้นกว่าคือ ค่าของเงินบาทลดลง 40% น้ำมันขึ้นราคาและสินค้าอื่น ๆ ก็ขึ้นราคาตามมา นอกจากนี้ภาคเอกชนและภาครัฐบาลที่เป็นหนี้ต่างประเทศอยู่ในเดือนสิงหาคม 2540 ราว 9 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต้องมีภาระชำระหนี้เพิ่มขึ้นอีก 30-40% รัฐบาลจึงต้องขอกู้เงินฉุกเฉินอย่างมีเงื่อนไขจากกองทุน IMF ในเดือนสิงหาคม 2540 โดยต้องทำตามเงื่อนไข IMF ที่เน้นการเข้มงวดทางการเงินการคลัง โดยขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม การตัดงบประมาณรายจ่ายของรัฐ การเข้มงวดกับบริษัทเงินทุนที่มีปัญหาการบริหารสภาพคล่อง และการกำหนดให้สถาบันการเงินคงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงและปล่อยสินเชื่ออย่างระมัดระวัง

การทำตามเงื่อนไข IMF ผสมกับการสั่งพักการดำเนินงานบริษัทเงินทุน 58 แห่ง (ซึ่งมียอดรวมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 8 แสนล้านบาท) โดยไม่มีมาตรการแก้ไขที่รวดเร็วเพียงพอ เป็นผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซาควบคู่ไปกับภาวะราคาเพื่ออย่างรุนแรง ธุรกิจต่างๆ ต้องทยอยปิดกิจการ ลดขนาด เลิกจ้างพนักงาน ลดเงินเดือนและสวัสดิการ เพราะการขาดสภาพคล่อง ต้นทุนสูงขึ้น ยอดขายตก และมีผู้ว่างงานรวมทั้งผู้ถูกเลิกจ้าง ประมาณ 1.3 ล้านคนหรือร้อยละ 4 ของแรงงานทั้งประเทศ นอกจากนี้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยังทำให้หน่วยงานราชการถูกตัดทอนงบประมาณเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดภาวะจำกัดงบประมาณ แต่อย่างไรก็ตามภาวะเศรษฐกิจก็ยังไม่ดีขึ้น

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และเป็นผลให้งบประมาณที่ส่วนราชการได้รับจัดสรรจากรัฐบาลถูกลดลงไปมาก โดยเฉพาะงบดำเนินการ เกิดภาวะจำกัดงบประมาณ ทำให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลต้องดำเนินการวางกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์การอยู่รอดได้ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ในแต่ละหน่วยงานก็มีกลยุทธ์ในการประหยัดงบประมาณต่างกัน เช่น มีการปฏิรูประบบ

การรักษาพยาบาลข้าราชการให้เข้าสู่ระบบการประกันสังคม งบการเบิกค่ารักษาพยาบาลถูกเข้มงวดมากขึ้น หรือเบิกได้ช้าลง มีการเสนอให้ข้าราชการเกษียณอายุเร็วขึ้นโดยใช้การเกษียณอายุตามวันเกิด เพื่อลดจำนวนข้าราชการลง การรับข้าราชการใหม่ถูกจำกัด การปรับลดสัดส่วนการเลื่อนเงินเดือน 2 ชั้น นอกจากนี้ยังมีการขอให้ข้าราชการสมัครใจที่จะสละเงินประจำตำแหน่งข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 10 % การเข้มงวดการจ่ายเงินค่าเช่าบ้าน ยกเลิกเบี้ยกันดารเนื่องจากปัจจุบันไม่มีพื้นที่เสี่ยงแล้ว และการยุบเลิกตำแหน่งข้าราชการเกษียณอายุหรือถูกจ้างประจำ เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลยังประกาศให้มีการปรับลดเงินประจำตำแหน่งของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองในรัฐบาลร้อยละ 20 เป็นเวลา 12 เดือนนับตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ.2540 ปรับลดเบี้ยเลี้ยงเดินทางและค่าเช่าที่พักในประเทศตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2541 ระวังการจ่ายเบี้ยประชุมให้แก่ข้าราชการลูกจ้างและพนักงานรัฐวิสาหกิจตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2540 จ่ายเงินสมนาคุณรายเดือนสำหรับคณะกรรมการรวม 26 คณะในอัตราที่ลดลงร้อยละ 35 ของอัตราเดิม ปรับลดอัตราค่าสมนาคุณวิทยากรลงร้อยละ 50 ของอัตราเดิม ปรับลดอัตราค่าเช่าที่พักในการฝึกอบรมในประเทศให้ได้รับในอัตราเดียวกับกรณีเดินทางไปราชการที่ได้ปรับลดไปแล้ว ยกเลิกสิทธิในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของเอกชน ปรับปรุงอัตรการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการที่มีตำแหน่งประจำในต่างประเทศโดยปรับลดลงร้อยละ 30 ของอัตราเดิม เป็นต้น

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ภาครัฐจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจใหม่ (ธีระยุทธ หล่อเลิศรัตน์, พ.ศ. 2541, หน้า 1) โดยมีการปรับบทบาทรัฐยุคใหม่ มุ่งเน้นการส่งเสริมสนับสนุนกิจการที่ภาคเอกชนและภาคประชาชนสามารถดำเนินการได้ดีแล้ว หรือมีศักยภาพดำเนินการเอง และรัฐจะเน้นภารกิจที่มีความจำเป็นในอนาคตสำหรับประเทศไทยคือ การระดมทรัพยากร การจัดระเบียบสังคม การดูแลรักษาความปลอดภัยของประเทศ การพัฒนาประเทศ และภารกิจใหม่ที่ระบบราชการควรมี คือ เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพของรัฐ ดำเนินกิจกรรมจำเป็นซึ่งไม่มีผู้ใดดำเนินการ เป็นผู้นำสังคม อนุรักษ์และส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติ จัดบริการสาธารณะและปฏิบัติสาธารณกิจ ประกันความยุติธรรมในสังคม ปกป้องประชาธิปไตย

มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของภาครัฐที่เป็นหน่วยงานสำคัญในการอบรมให้ความรู้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศ จึงเป็นหน่วยงานที่ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่า มีการปรับบทบาทหรือมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไรในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทยและเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนในภาคเหนือของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2507 โดยในทศวรรษแรก พ.ศ. 2507-2516 ซึ่งเป็นทศวรรษแห่งการเริ่มก่อตั้ง มีการจัดตั้งคณะขึ้น 10 คณะ ได้แก่คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะแพทย

ศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะในกลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี 36 สาขา มีนักศึกษา 6,725 คน ในทศวรรษที่สองมีคณะเพิ่มขึ้นและเริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท พร้อมกับมีการเสริมความแข็งแกร่งทางวิชาการโดยมีการเปิดสอนสถาบัน สำนัก ได้แก่ สำนักหอ-สมุด สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสถาบันวิจัยสังคม ในทศวรรษที่สาม เริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกและระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต มีคณะเพิ่มขึ้นเป็น 15 คณะ และมีสถาบันเพิ่มขึ้นอีก 3 สถาบัน ได้แก่ สำนักทะเบียนและประมวลผล สำนักบริการวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในปัจจุบันเข้าสู่ทศวรรษที่สี่ ในปี 2540 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 8,502 ไร่ ได้จัดองค์การรับรองการดำเนินงานเป็น 16 คณะ 2 โครงการจัดตั้งคณะ บัณฑิตวิทยาลัย 3 สถาบัน 6 สำนัก มีองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยรวม 5 องค์กร มีบุคลากรอาจารย์ 1,926 คน และบุคลากรสนับสนุนวิชาการและลูกจ้าง 8,088 คน เปิดอำนวยการสอนทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ปริญญาเอก รวม 206 สาขาวิชา มีนักศึกษาทุกระดับการศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้น 18,944 คน (รายงานประจำปี 2540 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีนโยบายในการพัฒนาตนเองเรื่อยมา แต่อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยก็ยังจำเป็นต้องพึ่งพางบประมาณของประเทศในการดำเนินการ และเมื่อประเทศประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยนี้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2541 และที่กำลังจัดทำอยู่ในปี 2542 มีงบประมาณลดลงอย่างมาก งบประมาณปี 2542 ในส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้วจะได้รับงบประมาณ 2,500 ล้านบาท ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับในปี 2539

ตาราง 1 แสดงจำนวนงบประมาณและการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรปี 2538-2541 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จำแนกตามแผนงาน

(หน่วย : ล้านบาท)

แผนงาน	ได้รับปี	ได้รับปี	%เพิ่มลด		ได้รับปี	ได้รับปี	%เพิ่มลด	
	2538(1)	2539(2)	[(2)-(1)]		2540(4)	2541(5)	[(4)-(5)]	
			จำนวน	%			จำนวน	%
1. บริหารการศึกษา	358.3	464.3	106.0	+31.2	470.7	463.1	7.6	-1.6
2. วัดการศึกษา	883.0	1,093.2	210.2	+23.8	1,203.2	1,144.1	59.1	-4.9
3. ปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา	83.4	88.5	5.1	+6.1	117.2	142.1	24.9	+21.2
4. วิจัย	42.4	46.4	4.0	+9.4	62.4	45.6	16.8	-26.9
5. บริการวิชาการ แก่ สังคม	14.1	14.4	0.3	+2.1	13.5	13.4	0.1	-0.7
6. กิจกรรมศึกษา	96.3	93.4	2.9	-3.0	132.5	73.1	59.4	-44.8
7. บริการสาธารณ สุข	500.7	535.1	34.4	+6.9	545.9	472.4	73.5	-13.5
8. อนุรักษ์ศิลป วัฒนธรรม	1.9	4.6	2.7	+142.0	25.8	18.1	7.7	-29.8
9. ป้องกันและควบ คุมโรคเอดส์	-	-	-	-	57.2	38.3	18.9	-33.0
รวม	1,975.6	2,339.9	364.3	+18.4	2,628.4	2,410.2	218.1	-8.3

ที่มา : กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ก่อนที่จะเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจคือในปี พ.ศ.2538 นั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับงบประมาณ 1,975.6 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2539 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับงบประมาณ 2,339.9 ล้านบาทเพิ่มขึ้น 18.4 % แต่เมื่อเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับงบประมาณ 2,628.4 ล้านบาทและลดลงเหลือ 2,410.2 ล้านบาท ลดลง 8.3 % และทำให้มีผลกระทบงบประมาณจะลดลงต่อเนื่องไปอีกถึง 2 ปี ประกอบกับค่าของเงินที่ลดลงประมาณ 20 % รวมทั้งรัฐบาลได้กำหนดมาตรการลดอัตราค่าจ้างและชะลอโครงการใหม่ที่จะต้องใช้งบประมาณแผ่นดินทุกโครงการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงมีความจำเป็นต้องปรับ

เปลี่ยนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะรักษามาตรฐานทางวิชาการไว้ ประกอบกับบริบทปัจจุบันได้แก่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ(IMF) และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย(ADB) กำหนดให้มหาวิทยาลัยบริหารงบประมาณแผ่นดินแบบเงินอุดหนุนทั่วไป ในปี 2543 และให้ดำเนินการให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยภายในกำกับของรัฐบาลภายในปี 2545 นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันยังกำหนดให้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติองค์การมหาชน อันเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรม ที่มีบทบัญญัติให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีความเป็นอิสระในการบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารทางวิชาการ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เป็นเหตุให้มหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นมหาวิทยาลัยภายในกำกับของรัฐบาล

เมื่อมหาวิทยาลัยมีงบประมาณในการดำเนินการลดลง ในขณะที่มหาวิทยาลัยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในแง่จำนวนนักศึกษาและบุคลากร ประกอบกับปัจจัยในการบริหารงานและดำเนินการมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐบาลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือแนวทางพิเศษในการบริหารงาน เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ภาวะจำกัดทางด้านเศรษฐกิจเช่นนี้

ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาถึงกลยุทธ์ หรือ แนวทาง มาตรการ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยนี้ ว่ามีอะไร เพื่อจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความเข้าใจนโยบายการบริหารงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสามารถใช้เป็นแนวทางที่หน่วยงานราชการอื่นๆที่กำลังประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยอยู่ในขณะนี้ นำไปประยุกต์ใช้ได้ตามสถานการณ์ของคุณ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงกลยุทธ์การบริหารที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้ในการปรับตัวของมหาวิทยาลัยในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ของกลยุทธ์การบริหารงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประชากรกลุ่มต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการบริหารงานมหาวิทยาลัยภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอย

1.3 สมมติฐาน

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีกลยุทธ์การบริหารที่ใช้ในการปรับตัวของมหาวิทยาลัยในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย
2. ประชากรกลุ่มต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการรับรู้ต่อกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษารั้งนี้ จะมุ่งเน้นศึกษากลยุทธ์ต่างๆของมหาวิทยาลัยที่ฝ่ายบริหารใช้ อยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2539 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งกลยุทธ์การบริหารในการศึกษารั้งนี้ ครอบคลุมถึงการบริหารงานในเรื่องต่อไปนี้ คือ การประหยัดและลดต้นทุน การหารายได้เพิ่ม การกระจายอำนาจทางการบริหาร และเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ปรับปรุงการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมการออกนอกกระบอย่างจริงจัง การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในงานที่เอกชนสามารถทำได้คืออยู่แล้ว และแสวงหาแหล่งทุนและร่วมมือกับนักวิจัยจากภายนอก ปรับปรุงเนื้อหา ของหลักสูตรต่างๆให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ ร่วมมือกับ สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา จัดระบบการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ และการจัดจ้างใหม่ ปรับปรุงหน่วยงานโครงสร้างโดยยุบรวมหน่วยงานขนาดเล็กที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน และปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีประโยชน์ในการที่จะเป็นแบบอย่างแก่หน่วยงานราชการอื่นๆที่กำลังประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเช่นกัน และนอกจากนี้ยังจะเป็นแนวทางให้แก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัญหาได้ยิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต เนื่องจากมหาวิทยาลัยยังคงจะต้องประสบกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยนี้ไปอีกหลายปี และอาจจะทำให้บุคลากรต่างๆตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในการร่วมมือกันประหยัดและใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะศึกษาทั้งทางเอกสารต่างๆของมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอย และจะศึกษาโดยตรงจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยการสอบถามจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งจะเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษารั้งนี้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการบริหารมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย
2. ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา กลยุทธ์การบริหารงานของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ในอนาคต
3. สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานของมหาวิทยาลัยอื่นๆที่กำลังประสบปัญหาเช่นเดียวกันในภาวะเศรษฐกิจถดถอยได้

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอยกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะใช้นิยามศัพท์ที่สำคัญที่ควรจะได้ทำความเข้าใจ และทราบขอบเขตของคำจำกัดความต่างๆที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ภาวะเศรษฐกิจถดถอย หมายถึง การเกิดภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจ มีการชะลอตัวของธุรกิจต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้เกิดภาวะค่าเงินตกต่ำ เงินทุนสำรองของประเทศลดลง ภาระหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้น ฐานะการเงินของประเทศอ่อนแอลง เกิดผลกระทบต่อวงจรเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนหน่วยงานธุรกิจและหน่วยครัวเรือนต่างๆ ทำให้มีรายได้ลดลง และค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เป็นภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2542

กลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัย หมายถึง วิธีหรือแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรทรัพยากร(งบประมาณ) ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดผลดีที่เป็นข้อได้เปรียบและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือสามารถทำหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้

หน้าที่ของมหาวิทยาลัย หมายถึง การผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม มีส่วนในการพัฒนาและตอบสนองความต้องการของภูมิภาค การจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และรักษาระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิผลไว้ให้ได้